

EBH 2014.P.5.

Az önkéntes teljesítést elmulasztó és utóbb fizetéseképtelenné váló adós elleni fizetési meghagyásos és végrehajtási eljárásban történt mulasztások akkor szolgálhatnak alapul a bíróság kártérítési felelősségének a megállapítására, ha megfelelő eljárás esetén a követelés behajtható lehetett volna. Arra való hivatkozás esetén mindenekelőtt a kártérítési követelés elévülését kell vizsgálni [1959. évi IV. törvény 325. §, 349. § (1), (3) bek.; 1994. évi LIII. törvény 5. §].

[1] A felperes 2001. január 9-én fizetési meghagyás kibocsátását kérte az E. Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-vel (a továbbiakban: Kft.) szemben 12 400 000 forint és járulékai megfizetése iránt. A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság által 2001. február 8-án kibocsátott fizetési meghagyás ellen a kötelezett meghatalmazottja 2001. március 9-én írásban azt közölte, hogy megbízója kifogással kíván élni, de ennek előterjesztésére 15 napos határidőt kér.

[2] A bíróság a nyilatkozatot ellentmondásnak tekintve elrendelte a keresetlevél áttételét a Fővárosi Bírósághoz.

[3] A Fővárosi Bíróság 2001. október 10-én kelt határozatával a pert megszüntette és rendelkezett az iratok visszaküldéséről.

[4] A 2001. január 12-i kérelem alapján a Fővárosi Bíróság 2001. december 11-én elrendelte a Kft. felszámolását, ennek közzétételére a Céglapban 2002. november 14. napján került sor.

[5] A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság a végzésével 2002. április 4-én a felperes által benyújtott végrehajtási kérelem alapján a végrehajtási lap kiállítását azzal tagadta meg, hogy a fizetési meghagyás nem emelkedett jogerőre, majd utóbb ezt a végzést 2002. szeptember 30-án hatályon kívül helyezte és felhívta a felperest az azonnali beszédési megbízás érvényesítésének igazolására. A hiánypótlás elmulasztása miatt a bíróság 2002. december 17-én a végrehajtási lap kibocsátása iránti kérelmet elutasította, majd a 2003. február 12-én kelt végzéssel értesítette a felperest arról, hogy igényét a felszámolónál történő bejelentéssel érvényesítheti. 2003. április 8-án a felszámoló kérte a végrehajtási eljárás megszüntetését a felszámolás miatt. A felszámoló a 2010. június 4-i levelében tájékoztatta a felperest arról, hogy az „F” kategóriás követelésére nincs fedezet.

[6] A felperes több alkalommal jelezte a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság, valamint a Fővárosi Bíróság elnökének, hogy a behajthatatlanná vált követelése, továbbá 300 000 forint illeték megtérítését igényli kártérítés címén.

[7] A felperes a keresetében 12 400 000 forint és ennek az 1999. január 16-tól járó törvényes mértékű késedelmi kamata, valamint a kifizetett 300 000 forint eljárási illeték, 100 000 forint végrehajtási díj és 100 000 forint regisztrációs díj megfizetésére kérte az alperes kötelezését arra hivatkozással, hogy a bíróság jogellenes és felróható magatartása miatt húzódott el 20 hónapig a fizetési meghagyásos és a végrehajtási eljárás, a késedelem folytán pedig a követelés behajthatatlanná vált.

[8] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Hivatkozott a követelés elévülésére és vitatta a kártérítésre alapot adó jogszabálysértés tényét, valamint a kártérítés mértékét is.

[9] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasító ítélete indoklásában megállapította, hogy a bíróság tévesen tekintette a Kft. meghatalmazottjának nyilatkozatát ellentmondásnak és tévedett akkor is, amikor a végrehajtási lap kibocsátását a fizetési meghagyás jogerőre emelkedésének hiányára hivatkozással megtagadta.

[10] Megállapította, hogy megfelelő eljárás esetén a végrehajtási eljárásban a felperes 2001. július elejére a követeléséhez juthatott volna, ha az adósnak bármelyik pénzintézetnél van pénze.

[11] Az elsőfokú bíróság indokolása szerint az alperes kártérítési felelőssége megállapítható, azonban az elévülést is vizsgálni kellett. A felperes kára akkor következett be, amikor a követelés behajthatatlanná vált, ez pedig az „F” kategóriás követelés esetében már a felszámolás közzététele (2002. november 14.) időpontjában fennállott. Innen számítva az ötéves elévülést megszakította a felperes 2005. január 6-i levele. Ezt követően azonban a felperes csak 2010. augusztus 30-án, azaz az ötéves elévülési határidő lejárta után írt újabb felszólító levelet az alperesnek, így követelése elévült, a keresetet az elsőfokú bíróság ezért utasította el.

[12] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[13] A másodfokú ítélet indokolása szerint a felperes vagyoni hátrányát nem a bíróságok eljárása, hanem az adós önkéntes teljesítésének elmaradása, illetőleg fizetéseképtelensége okozta, ezért a felperes állított kára és az alperes magatartása közötti okozati összefüggés hiánya folytán a felperest az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 349. § (3) bekezdése alapján nem illeti meg a jogosultság az alperessel szembeni kártérítés követelésére. Ebből következően nem áll fenn olyan követelés, amelynek érvényesítését az alperes egyoldalú jognyilatkozata megszüntethetné, ezért az elévülési kifogás vizsgálatát, az elsőfokú bíróságnak az ezzel kapcsolatos indokolását a másodfokú bíróság mellőzte.

[14] A felperes felülvizsgálati kérelme elsődlegesen a keresetnek helyt adó, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett az első- vagy a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító döntés meghozatalára irányult.

[15] A felülvizsgálati kérelmet a Kúria az alábbiak szerint találta alaposnak.

[16] A felperes a keresetében az adós Kft.-vel szemben fennálló és behajthatatlanná vált követeléséből, valamint az eredménytelen fizetési meghagyásos eljárásban és végrehajtási eljárásban felmerült egyes költségeiből álló kárának megtérítését igényelte. Keresetét arra alapította, hogy az alperes jogellenes és felróható tevékenységének (mulasztásának) hiányában a követelés nem vált volna behajthatatlanná, a fizetési meghagyásos eljárás és a végrehajtási eljárás eredményesen zárult volna.

[17] A bírósági jogkörben okozott károk megtérítésére akkor kerülhet sor, ha a kártérítési felelősségnek a Ptk. 349. § (1) bekezdésében és 339. § (1) bekezdésében előírt különös és általános feltételei fennállnak. Nem vitás, hogy ezen a címen csak a jogellenes magatartással okozati összefüggésben álló kár megtérítésére van lehetőség.

[18] A Ptk. 325. § (1) bekezdése értelmében az elévült követelés bírósági úton nem érvényesíthető.

[19] A Ptk. 204. § (3) bekezdése szerint azt, hogy a követelés bírósági úton nem érvényesíthető, hivatalból kell figyelembe venni. Ezt a rendelkezést - ha jogszabály másként nem rendelkezik - az elévült követelésekre nem lehet alkalmazni.

[20] Az adott esetben az alperes hivatkozott a követelés elévülésére, az elsőfokú bíróság ezt vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy a követelés elévült és az elutasító döntésnek ez volt az alapja.

[21] A felperes fellebbezése az elsőfokú ítéletet az elévülés tekintetében támadta, ezt a kérdést azonban a másodfokú bíróság nem vizsgálta, mert az okozati összefüggés fennállásának hiányában az elévülés kérdése a jogerős ítélet indokolása szerint fel sem merülhet. A másodfokú bíróságnak az e körben kifejtett okfejtése azonban téves.

[22] Az nem vitatható, hogy az adós az önkéntes teljesítést elmulasztotta és ez nem áll összefüggésben a bíróság tevékenységével. A 1994. évi LIII. törvény 5. § (1) bekezdése azonban éppen az önkéntes teljesítés elmulasztása esetére teremti meg az állami kényszer erejével a követelés behajthatóságának lehetőségét. Amennyiben a bíróság az e körbe eső tevékenysége során jogellenesen és felróhatóan jár el és a felperes bizonyíthatóan emiatt esik el a követelése behajtásától, a bíróság tevékenysége (mulasztása) és a károsodás bekövetkezése között az okozati összefüggés fennáll.

[23] Az 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 38. § (1) bekezdése szerint az adós ellen a felszámolás kezdő időpontjában folyamatban lévő - a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos - végrehajtási eljárásokat a végrehajtást foganatosító bíróságnak (hatóságnak) haladéktalanul meg kell szüntetni.

[24] A Cstv. 27. § (1) bekezdése szerint a felszámolás kezdő időpontja a felszámolást elrendelő jogerős végzés közzétételének napja. Mindezekre tekintettel a Cstv. 38. § (1) bekezdése sem zárja ki annak vizsgálhatóságát, hogy a felszámolás kezdetéig volt-e lehetősége a felperesnek a követelése behajtására, illetőleg ez a bíróság valamely jogellenes felróható magatartása folytán hiúsult-e meg.

[25] Sem az önkéntes teljesítés elmaradása, sem a felszámolási eljárás ténye nem zárja ki az okozati összefüggés fennállásának lehetőségét, ennek érdemi elbírálása a bíróság feladata.

[26] A követelés érdemi elbírálását azonban megelőzi annak a kérdésnek az eldöntése, hogy a követelés elévült-e. Téves jogi álláspontjánál fogva a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet, illetőleg a fellebbezést e tekintetben nem vizsgálta, ezért a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és a fellebbezés kifejtett szempontoknak megfelelő elbírálása érdekében a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. (*Kúria Pfv.III.21.511/2013.*)